

NOTITIAE

E C C L E S I A L E S

Informačný list Generálneho sekretariátu Konferencie biskupov Slovenska september 2010

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

KULTÚRA A VIERA

Vol. XVIII. - N. 2/2010

Najnovšie vydanie časopisu sa v súvislosti s ukončením Roka kňazov venuje téme kňazov vo vzťahu ku kultúre a inkulturácii. Mons. Roderick Strange, rektor Pápežského kolégia sv. Bédu v Ríme sa v *Úvodníku* zamýšľa na osobnosťou a odkazom kardinála Johna Henryho Newmana, ktorý bol blahorečený (19. 9. 2010). Ako uvádza, Newmana by sme dnes len ťažko označili za osobu z oblasti kultúry v našom súčasnom chápaní; kultúra však formovala jeho diela a inšpirovala jeho službu. Keď pápež Benedikt XVI. prijal na audiencii biskupov Anglicka a Walesu (1. februára t.r.) počas návštevy *ad limina*, povzbudil ich k tomu, aby sa starali o svojich kňazov a brali si kňazský príklad z Newmana. Poukázal pritom na to, že Newman sa venoval modlitbe, bol pastoračne vnímavý a mal „vášeň pre ohlasovanie evanjelia“.

Newman bol služobníkom Slova. Bol chýrnym kazateľom a spisovateľom. Jeho próza sa dávala za vzor. Musíme pochopiť, že Newman nepísal len skvelú prózu; on sám bol súčasťou určitej literárnej tradície – romantizmu. Stephen Prickett vo svojej knihe *Romantizmus a náboženstvo* uvádza Newmana medzi tými, u ktorých sa prejavila súvislosť medzi literárnou kritikou a teológiou vo viktoriánskom období. Teológia nebola izolovaná, bola súčasťou istého kontextu. Ako Prickett zdôrazňuje, povahu literárnej kritiky 19. stor. nemožno pochopiť bez toho, aby sme odkázali na vtedajšiu teológiu; presne tak, ako súčasnú teológiu nemožno pochopiť bez toho, aby sme brali do úvahy súčasnú literárnu kritiku. V tejto tradícii nie sú slová ľubovoľné; sú zdieľané určitým spôsobom, podľa toho, čo vyjadrujú.

Keď je teda Newman uznávaný ako súčasť určitej literárnej tradície, privádza nás to k ďalšej skutočnosti. Aj keď by sme ho dnes neoznačili za dejateľa kultúry (v našom zmysle slova), kultúra bola tým, čo nasával. A takto tiež hovoril o výchove ako o svojom smere, a to v širokom zmysle slova. Newman pozoroval, v akom stave sa na-

chádza Katolícka cirkev v Anglicku vo vtedajšej dobe. V podstate sa sústredil na jej kultúru a potreby. Všimol si, že „katolíci v Anglicku pre svoju slepotu nemôžu vidieť, že sú slepí“. Čo urobil? Rozhodol sa zlepšiť ich stav, a to tým, že rozvinie argumenty, na ktorých sa zakladá ich stanovisko. Chcel preskúmať „ich stanovisko vzhľadom na filozofiu a vtedajšiu dobu“, inými slovami, vo vzťahu ku kultúre a vystrojiť ich lepšími argumentmi „tým, že rozšíri a zušľachtí ich myseľ“. To bolo to, čo podnikol, nazval to výchovou a potom vyhlásil: „Teraz od začiatku do konca, výchova v širokom zmysle slova, je mojím smerom (*Autobiographical Writings*, s. 258-9).

Počas „katolíckeho obdobia“ sa osobitne venoval založeniu Katolíckej univerzity v Dubline, bol šéfredaktorom katolíckeho časopisu „The Rambler“ a založil oratórium.

Kardinál Newman po celý čas rozpoznával výzvy, neodmietal ich, ale zaoberal sa nimi; výzvy ktoré priniesla kultúra vtedajšej doby. Jeho postoj vychádzal z podstaty jeho kňazskej služby. Vyjadril to na konci svojho života, keď vyhlásil, že jeho zámerom bolo prinášať také rozhodujúce argumenty, ktoré by sa dotkli aj srdca človeka. To je aj pre nás podstatné. Aj my sa dnes máme angažovať v súčasnej kultúre. Ako môžeme prinášať svedectvo, ak naše slová neznejú pravdivo? Ako inak, napodobňujúc Newmanovo motto, môže srdce hovoriť k srdcu?

V ďalšom článku sa Mons. Juan Esquerda Bifet z Pápežskej Urbanovej univerzity zamýšľa nad témou *Ako byť učeníkmi kňazskej služby v súčasnej kultúre*. Aktuálnosť je daná potrebou evanjelizácie kultúr a inkulturácie posolstva viery, ktoré sa má stať v súčasnosti, v širokej miere a zároveň citlivo súčasťou formácie kandidátov kňazstva. Evanjelium živo preniká do kultúr, vteľuje sa do nich, prekonávajúc kultúrne prvky, ktoré nie sú kompatibilné s vierou a s kresťanským životom a pozdvihuje ich hodnoty k tajomstvu spásy prichádzajúcemu

od Krista. Otázka má osobitný význam v Latinskej Amerike, kde kandidáti kňazstva pochádzajú zo starých kultúr. Preto potrebujú primeranú formáciu, či už preto, aby sa predišlo nebezpečenstvu, že menšími nárokmi voči sebe nezískajú potrebnú úroveň ľudských, kresťanských a kňazských hodnôt; na druhej strane môžu neoprávnene zanedbávať dobré a autentické prvky obsiahnuté v ich vlastnej kultúre a tradícii porov. (*Pastores dabo vobis* 55). K tejto požiadavke sa pripája výzva k nasledovaniu formačného itinerária smerom k interkultúrnemu dialógu.

V článku *Kňaz, živá metafora zmyslu života pre Boží ľud* Mons. Barthélemy Adoukonou, sekretár PR pre kultúru, predstavuje jezuitského pátra Mattea Ricciho ako vzor sprostredkovania medzi kultúrami, pri príležitosti 400. výročia smrti tohto veľkého misionára v Číne. Tento misionár bol bezpochyby človekom kultúry: „Viera, ktorá sa nestane kultúrou je vierou, ktorá nebola úplne prijatá“, zdôraznil pápež Ján Pavol II. Vzor inkulturovanej evanjelizácie Mattea Ricciho sa zakladá na priateľstve a jej stredobodom je otvorenosť k „druhému“.

Časopis ďalej prináša článok *Kňazstvo v ázijských kultúrach* od arcibiskupa diecézy Guwahati v Indii, Thomasa Menampampila, SDB. Článok sa sústreďuje na pokus označiť čnosti a vnútorné dispozície, ktoré má mať kňaz v rôznych náboženských tradíciách Ázie. Zdá sa, že všetky náboženstvá konvergujú na úrovni hlbokého mysticismu a v úsilí o zlepšenie človeka a premenu spoločnosti, ale odlišujú sa na úrovni viery, teológie a kultu. Teda, úvaha o duchovných skúsenostiach rôznych náboženstiev môže viesť k ich vzájomnému obohateniu. Článok poukazuje na podstatné znaky veriaceho hinduistu, ako prinášanie obety alebo jednoduchosť štýlu života, ale aj na rôzne poyície ako napr. kňazská kasta brahmanov alebo duchovný učiteľ guru. V konfucionizme (Čína) je to napr. postava Mudra.

Dario E. Viganó, predseda *Fondazione Ente dello Spettacolo* a riaditeľ *Pastorálneho inštitútu Redemptor Hominis* Pápežskej Lateránskej Univerzity vo svojom článku *Celulózoví kňazi: obrazy skutočného života... osvetľuje postavu kňaza v kinematografii*. Sústredil sa na dva francúzske filmy, ktoré sú portrétom svojej doby, pričom rôznym spôsobom predstavujú dvoch kňazov v ich sociálnom kontexte: *Denník vidieckeho kňaza od Roberta Bressona* (1951) a *Otec Daens* od Stijna Conina (1992); a dva talianske filmy, ktoré sústreďujú našu pozornosť na veľké krízy a premeny súčasnej spoločnosti: *Omša sa skončila* od Nanniho Morettiho (1985) a *Lara, oni a ja* od Carla Verdoneho (2010). Rôznosť obrazov, akými „siedme umenie“ stvárnilo život kňaza a jeho pastoračnej činnosti je účinným prostriedkom na pochopenie kňazskej služby v meniacom sa kultúrnom kontexte.

V článku *Keď film hľadá Božiu tvár* si filmový kritik a historik Bertrand Bacqué všima zrejmy hendikep hollywoodskej kinematografie, ktorá je hnaná predovšetkým úspešnosťou a ekonomickými a faktormi a iba málokedy predstavuje úprimné hľadanie Boha.

Liana Marabiniová v článku *Kňazi, ktorí zmenili dejiny*, vzdáva hold genialite kňazov, ktorí svojimi objavmi a tvorbou natrvalo poznačili dejiny, napr.: sv. Tomáš Akvinský (filozof), Antonio Vivaldi (hudobný skladateľ barokovej hudby), Mikuláš Kopernik (astronóm), Fra Angelico (maliar), Gregor Mendel (zakladateľ modernej genetiky), atď.

Vydanie tiež obsahuje článok o 14. verejnom zasadaní pápežských akadémií (Vatikán, 27. januára 2010), ktorého témou bola teologická formácia kňaza ako aj príhovor Svätého Otca Benedikta XVI. účastníkom tohto zasadania; recenzie knižných publikácií, zoznam nových kníh, odpovede na listy čitateľom. V závere je publikovaná homília Svätého Otca na záver Roka kňazov 11. júna 2010.

-sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

Konferencia biskupov Talianska

Notiziario CEI

N. 4/2010

Spravodajca č. 4/2010 publikuje nové vzory dohôd o pastoračnej službe kňazov pôsobiacich v Taliansku, ktorí pochádzajú z misijných území a kňazov, ktorí v Taliansku študujú. Stála rada CEI na svojom

zasadaní 22. – 25. marca 2010 schválila viaceré úpravy vo formulároch dohôd o pastoračnej službe diecéznych kňazov pôsobiacich v Taliansku, ktorí pochádzajú z misijných území a kňazov zdržiavajúcich

sa v Taliansku z dôvodu štúdia. Zároveň stanovila podmienky, ktoré sa vyžadujú na obnovenie alebo predĺženie pobytu a upresnila dokumentáciu, ktorú je potrebné priložiť k jednotlivým druhom takýchto dohôd.

Tieto vzory dohôd boli najprv v skúšobnom období, následne ich Stála rada CEI schválila v definitívnej podobe na svojom zasadaní 20. – 22. marca 2006 a publikovala v Spravodajcovi (Notiziario della CEI r. 2006, s. 73 – 99). Sekretariát CEI považoval za užitočné, aby sa znovu publikovali všetky tieto formuláre spolu, pretože sa majú záväzne používať počnúc od 1. júna 2010. Od tohto dátumu musia všetky dohody obsahovať požadovanú dokumentáciu.

Prvý formulár obsahuje *Dohodu o pastoračnej službe diecéznych kňazov v Taliansku, ktorí pochádzajú z misijných území*. V prílohe sa nachádza aj skrátený vzor pre obnovenie dohody. Druhý formulár sa týka *Dohody o pastoračnej službe diecéznych kňazov v Taliansku, ktorí pochádzajú z iných ako*

misijných území. Aj k tomuto formuláru je priložený skrátený vzor pre obnovenie dohody. Tretí formulár nesie názov *Protokol o prijatí diecéznych kňazov pochádzajúcich z misijných oblastí, ktorí boli nútení zanechať vlastnú krajinu zo závažných dôvodov a sú určení pre pastoračnú službu v Taliansku*: vzťahuje sa aj na politických utečencov. Štvrtý a piaty formulár sa používajú v prípade kňazov, ktorí študujú. Nazývajú sa preto *Dohoda o pastoračnej službe diecéznych kňazov v Taliansku z dôvodu štúdia, ktorí pochádzajú z misijných území* a *Dohoda o pastoračnej službe diecéznych kňazov v Taliansku z dôvodu štúdia, pochádzajúcich z iných ako misijných území*. K obidvom formulárom je priložený aj skrátený vzor pre predĺženie dohody. Napokon sa tu predkladá aj vzor *Vyhlasenia o bezúhonnosti*, ktoré má byť priložené ku každej dohode. Celý materiál obsiahnutý v tomto vydaní si možno stiahnuť v elektronickej verzii na internetovej stránke www.chiesacattolica.it/missioni.
-sg-

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska

Úloha a miesto náboženstiev v spoločnosti

Documents Episcopat N. 8/2009

8. minuloročné číslo mesačníka *Documents Episcopat* je výsledkom diskusií pri okrúhlych stoloch, ktoré sa konali v rámci Sociálnych týždňov Francúzska v Lyone v r. 2008 na tému: „Náboženstvá: hrozba alebo nádej pre naše spoločnosti.“

Publikácia obsahuje tri príspevky, ktoré objasňujú vnútorné očakávania a túžby veriacich troch rôznych náboženstiev, presahujúce spoločné ciele týchto náboženstiev. Židovská perspektíva sa vyznačuje spiritualitou „očakávania“, ako o tom píše Régine Azria, sociologička a predstaviteľka tejto mocnej a dlhej tradície. Bližšie sa zaoberá tým, čím môže judaizmus a židia prispieť dnešnej spoločnosti. Súvisí to s ich životom minority v diaspore, v dôsledku čoho je ich postavenie veľmi krehké a dočasné. Z toho plynie ich neustála ustarostenosť: o seba, svoju rodinu, svoje spoločenstvo, celý Izrael i budúcnosť planéty.

Profesor morálnej a politickej filozofie p. Paul Valadier SJ sa zaoberá situáciou katolicizmu vo Francúzsku a tým, akými spôsobmi môže dnes Cirkev ohlasovať svoje poslanstvo v sekularizovanej spoločnosti. Je dôležité toto poslanstvo slobody ponúkať a nie vnucovať. Treba predkladať „presvedčivé argumenty“ a apelovať na to, čo nemecký filozof J. Habermas nazýva „verejným rozumom“, tak totiž môže významne prispieť aj k demokra-

tickej diskusii a poskytnúť jej nevyhnutný prvok svedomia. Pritom nemožno zabúdať ani na to, že Cirkev netvorí len hierarchia, ale aj Boží ľud. Práve prostredníctvom angažovaných laikov môže vo všetkých oblastiach spoločnosti svedčiť o tom, že jej poslanstvo je stále aktuálne.

Mustapha Chérif, odborník na islam a medzináboženský dialóg, v príspevku „Islam, medzi odporom a otvorenosťou“ predkladá víziu, podľa ktorej je možné, aby moslimovia dosiahli koherentný životný postoj, zladujúci príťažlivú slobodu, ktorá sa im otvára v sekularizovanej spoločnosti, s vierou, ktorá ich spája s ich stvoriteľom. Poukazuje na to, že hoci sa predpovede o úplnom vymiznutí náboženstiev zo súčasnej spoločnosti nenaplnili, mnohé z nich sa aspoň čiastočne realizujú. Zoči-voči mnohým negatívnym skutočnostiam prejavujúcim sa v dnešných rodinách i v spoločnosti, si moslimovia so svojimi životnými zásadami často pripadajú ako spiatocníci. Vzťah náboženstva a sveta je pre islam veľmi dôležitý. No v súčasnosti trpí zároveň negatívnymi prejavmi extrémistov i archaických režimov. Preto sa autor pýta, čo treba robiť, aby v budúcnosti dostal islam šancu, ak nechce byť pochovaný v rámci teokratických totalít, ale chce sa presadiť aj v rámci otvorených spoločností.
-ms-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Odborný časopis a úradný orgán rímskokatolíckych biskupstiev Švajčiarska

Schweizerische Kirchen-Zeitung, N. 31-35/2010

Nr. 35/2010 – Jeden z príspevkov je venovaný 75. výročiu Švajčiarskeho katolíckeho biblického dieľa. Na počiatku to bolo biblické hnutie, ktorému šlo o reakciu na misijnú činnosť protestantov. Jeho prvotným cieľom bolo teda rozširovanie biblií, neskôr distribúcia časopisu medzi svojich členov, zaobstaranie biblií pre nemocnice, kurzy pre vedúcich biblických večerov, či organizovanie zasadnutí. Ďalším cieľom bolo priblížiť kňazom biblickú spiritualitu. Rozmach v hnutí priniesli nové momenty v živote Katolíckej cirkvi – či už to bola encyklika Pia XII. „Divino afflante spiritu“, alebo samotný 2. vatikánsky koncil, či Štuttgartske katolícke dni v 60. rokoch minulého storočia. Časopisy Hnutia prinášali v tomto období biblicko-teologické a exegetické poznatky aj laikom. V 70. rokoch bolo zriadené biblicko-pastoračné pracovisko, ktoré poskytovalo vzdelávacie kurzy, ako aj množstvo odborných materiálov pre laikov. Bolo teda možné rozvíjať biblické vzdelávanie dospelých. Pri príležitosti 50. výročia SKB bola vo Švajčiarsku prvá Biblická nedeľa. V 80. a 90. rokoch to boli rôzne zaujímavé vzdelávacie projekty. Rok 2003 bol vo Švajčiarsku vyhlásený za Rok Biblie. V nadväznosti naň boli potom definované tri nosné oblasti Kompetenčného centra pre biblickú pastoračiu. Ide o poradenstvo a informovanosť, ďalšie vzdelávanie a diskusiu. V článku sú okrem

iného spomenuté i aktivity spojené so slávením 75-ročného jubilea.

Príspevok *Peking + 15* sústreďuje pozornosť čitateľov na 15. výročie Pekingskej konferencie. V dňoch 2. – 12. marca 2010 sa v New Yorku konalo 54. zasadnutie Komisie OSN pre postavenie žien (CSW). O činnosti komisie a jej aktivitách sa možno dočítať v spomínanom článku. Pozornosť je venovaná aj medzinárodnej organizácii pri OSN „Ekumenické ženy“ – cirkevným organizáciám, ktoré sú jej súčasťou; jej činnosti; angažovaniu kresťanských žien na medzinárodnej úrovni. Patrícia Schulzová, predsedníčka švajčiarskej delegácie na zasadnutí v New Yorku, informuje tiež o činnosti organizácie vo Švajčiarsku.

Nr. 31 – 32/2010 *Františkánska rehoľa v Bosne a Hercegovine* - záverečná časť štúdie - sa zaoberá konceptom etnonáboženstva. Rozoberá etnické postavenie na tomto území a náboženskú príslušnosť jednotlivých etník z historického pohľadu a postavenie františkánov, ktorí v minulosti zosobňovali katolicizmus a ktorí sa v súčasnosti stali aj politickým aktérom Chorvátov voči iným etnonáboženstvám. Pozornosť sa v článku venuje tiež otázke ekumény a medzináboženskému dialógu medzi ľuďmi všeobecne, ako aj na úrovni hierarchie. Na záver sa autor venuje fenoménu Medžugorja, aj v súvislosti s rehoľou františkánov, ktorí tu pôsobia. -lh-

Obrátenie

Vision 2000, N. 4/2010, Rakúsko

Séria článkov sa venuje potrebe obrátenia, askézy, druhému obráteniu kresťana, obnovujúcej sile spovede či osobnému svedectvu obrátenia dobrovoľníčky medzi sestrami Matky Terezy v Kalkate. Jeden z príspevkov *Psychoterapia ako cesta obrátenia* hľadá odpoveď i na otázku, či môže psychoterapia nahradiť spoveď. Na otázky redaktora odpovedá psychoterapeut – kresťan Dr. Bonelli. Vysvetľuje, čo je cieľom psychoterapie, ako sa snaží pacientovi pomôcť a kde sú jej hranice.

Poukazuje na rozdiel chápania pojmov obrátenia a viny v psychoterapii a náboženstve. Pocit viny a možnosť odpustenia vedie veriaceho k uvedomeniu si hriechu pri prestúpení Božích príkazov a následnej spovedi. V psychoterapii sa stretávame s patologickou či fyziologickou formou prejavu pocitov viny. Ako môže potrebu odpustenia hriechov vnímať veriaci a ten čo je od Boha vzdialený, aj tejto témy sa vo svojich odpovediach dotýka univerzitný docent Dr. Raphael Bonelli. -lh-

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária Spišiaková, Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, redakčná úprava: Mgr. Danka Jacečková, grafika: Jolana Šinajová